

KÜLÖNFÉLÉK.

ZSOLNAY MIKLÓS KITÜNTETÉSE. A M. Iparművészeti Társulat érdemes alelnökét ő Felsője magas rendjellel, a Ferenc József-rend csillagos középkeresztjével tüntette ki. Az alkalmat e ritka kitüntetésre a pécsi országos kiállítás adta meg, amelyet az ő kezdésére rendeztek, s amely egyedül Zsolnay fáradhatatlan buzgóságának, önfeláldozó, szívós munkásságának és áldozatkészségének köszöni szinte példátlan sikerét. Amidőn a kitüntetés tényét őszinte örömmel följegyezzük, egyben konstatálhatjuk azt is, hogy alig volt még kitüntetés, amelyet országszerte nagyobb megaláztatással ne fogadtak volna. Kívánjuk, hogy Zsolnay Miklós érdemes és áldásos munkásságát a magyar iparművészet javára lankadatlan energiával még sokáig folytathassa.

VASZARY KOLOS HERCEGPRIMÁS A HAZAI MŰVÉSZETÉRT. December hó folyamán hercegprimásunk körlevelet intézett az esztergomi főegyházmegye papságához, amelyben figyelmezteti, hogy a hívek téves úton járó buzgósága gyakran még az emlékszerű régi egyházakat is selejtes díszítésekkel, izléstelen gyári termékekkel torzíja el. Kívánatosnak tartja ezért, hogy a papság a kegyeletet és izlést sértő tárgyakat, amennyire lehetséges, a hívek kellő felvilágosítása után s a lelkipásztori okosság szorgos szem előtt tartásával a templomokból igyekezzenek eltávolítani s odahatni, hogy a hívek vallásos áldozatkészségüket és bőkezűségüket ne saját maguk vásárolta tárgyak ajándékozásával bizonyítsák, hanem bízzák ezeknek megszerzését hozzáértő illetékes emberekre. Meghagyja egyúttal a hercegprimás a kerületi alespereseknek, hogy a templomokban levő festészeti, szobrászati művekről, az ötvös- és szövőipar remekeiről és minden művészi beccsel bíró tárgyról pontos jegyzéket készítsenek az illető tárgyak részletes leírásával. A jegyzéket az egyházi hatóságokhoz kell felterjeszteni. Felhívja még a hercegprimás a papságot arra is, hogy a hazai művészet és iparművészet felvirágoztatása céljából a templomokban szükséges felszerelést és díszítést, egyszóval a művészi és iparművészi tárgyakat ne külföldi, hanem hazai cégeknek szerezze meg. Az egyháznak állandóan sok ilyen holmira van szüksége, tehát a hazai termelési viszonyokra súlyosan nehezedik az az eljárás, ha a vásárlók közömbösséget tanúsítanak a hazai érdekek és célok iránt.

A hercegprimás végül megjegyzi, hogy a Magyar Iparművészeti Társulat készséggel ad ezen a téren is felvilágosítást. — A Társulat választmánya legutóbbi ülésén foglalkozott a hercegprimás körlevelével és elhatározta, hogy őt annak kibocsátása alkalmából üdvözlő s köszönetet mond a hazai művészet és iparművészet felkarolásáért. Egyben elhatározta, hogy a Társulat egyházművészeti kiállítást rendezzen s pályázatok útján művészeti tervek szerzésén be egyházművészettel foglalkozó iparosok részére.

FEICHTINGER JÓZSEF GYÖRGY. † Az orsz. m. kir. iparművészeti iskola érdemes tanári karát ismét érzékeny veszteség érte. Mult év december 28-ikán rövid, súlyos betegség után, életének 67-ik esztendejében elhalálozott Feichtinger József György festő, az iskola díszítő festészeti szakosztályának 24 éven át volt tanára és vezetője.

Feichtingerrel az iskola egyik legrégebbi, annak alapvető munkálataiban is már résztvett, szakmájában nagy tekintéllyel bíró tanárát veszíti el. Mint keresett szobafestő-mester és díszítőfestő, 12 évi gyakorlati működésből lépett az iskola kötelékébe és ott mindvégig — nagy buzgalommal és ritka, majdnem önfeláldozó kötelességtudással — tanította a díszítőfestésnek alapvető munkálatait.

Igénytelensége és szerénysége következtében alig volt sejtethető a benne rejlő mély tudás. De már az a körülmény is, hogy a majdnem hasonló igénytelen és szerény természetű nagy mesterünk Lotz, minden nagyobb szabású munkája díszítő-ornamentális részének kidolgozásához Feichtingert vitte segédezőül, bizonyítja, hogy a nagy mester mennyire ősmerte és becsülte Feichtinger tudását.

Szigorú, lelkiismeretes, hozzáférhetlen volt mint tanár, egyeneslelkű, vigkedélyű volt mint ember. Elhalálása nehezen betölthető űrt hagy maga után.

MARÓTI GÉZA MEXIKÓBAN. Egyes lapok nemrégiben közölték, hogy Maróti Géza, az orsz. iparművészeti iskola jeles tanára, igen jelentős és megtisztelő megbízást kapott a mexikói kormánytól, amely reá bízta a mexikói nemzeti operának belső díszítését. Noha Maróti ügyeiről — annál a szoros baráti viszonynál fogva, amelyben szerkesztőségünk tagjai a művésszel vannak — alaposan tájékozva voltunk, nem akartunk a szóbanforgó megbízásról hírt adni mindaddig, amíg azt Maróti végérvényesen meg nem kapta.

A titoktartásra különben a művész maga is kérte minden ismerősét, aki a megbízásról tudott. Minthogy azonban az említett közlemények már megjelentek, s azok a valóságnak mindenben nem felelnek meg, a következőben adjuk a tényállást:

Maróti 1906-ban a kiállítás alkalmával megismerkedett Milanóban Boarival, a mexikói nemzeti színház építészevel, akinek Maróti alkotásai nagyon megtetszettek. Boari akkor megkérdezte Marótit, nem-e volna kedve a mexikói színház belső kiképzésére tervek készíteni. A művész erre megígérte, hogy megbízás esetén szívesen el-

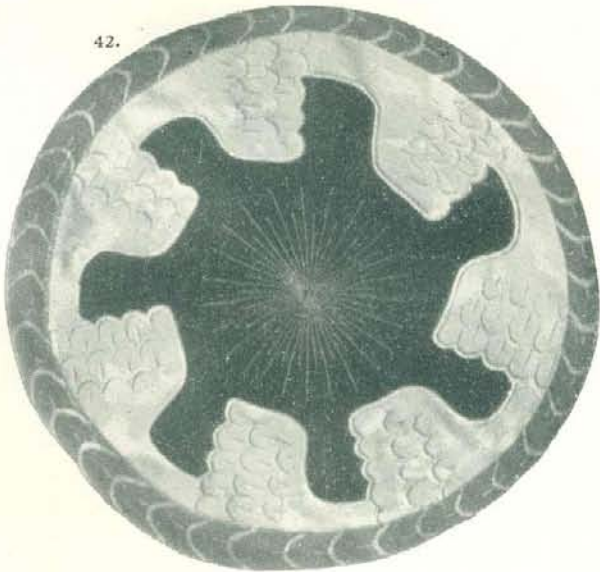
41.

41. AXELI GALLÉN-KALLELA : ÜVEGMOZAIK-ABLAK.

VITRAIL.

42.

42., 43. AXELI GALLÉN-KALLELA : APPLIKÁCIÓS VÁNKOSOK.
KÉSZÍTETTE MARY GALLÉN.

Magyar Iparművészet.

43.

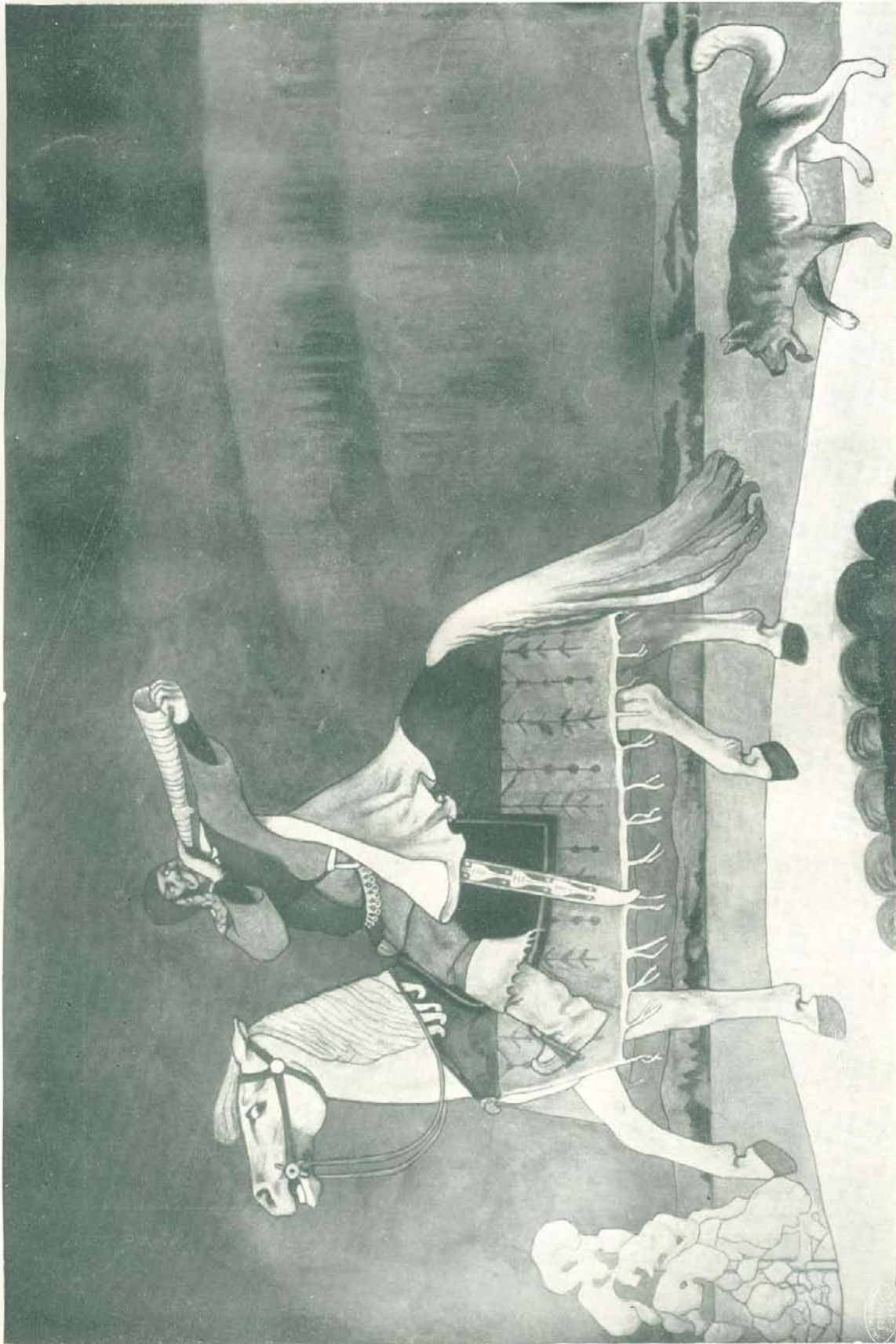
COUSSINS AVEC
APPLICATIONS.

7

TAPISSERIE.

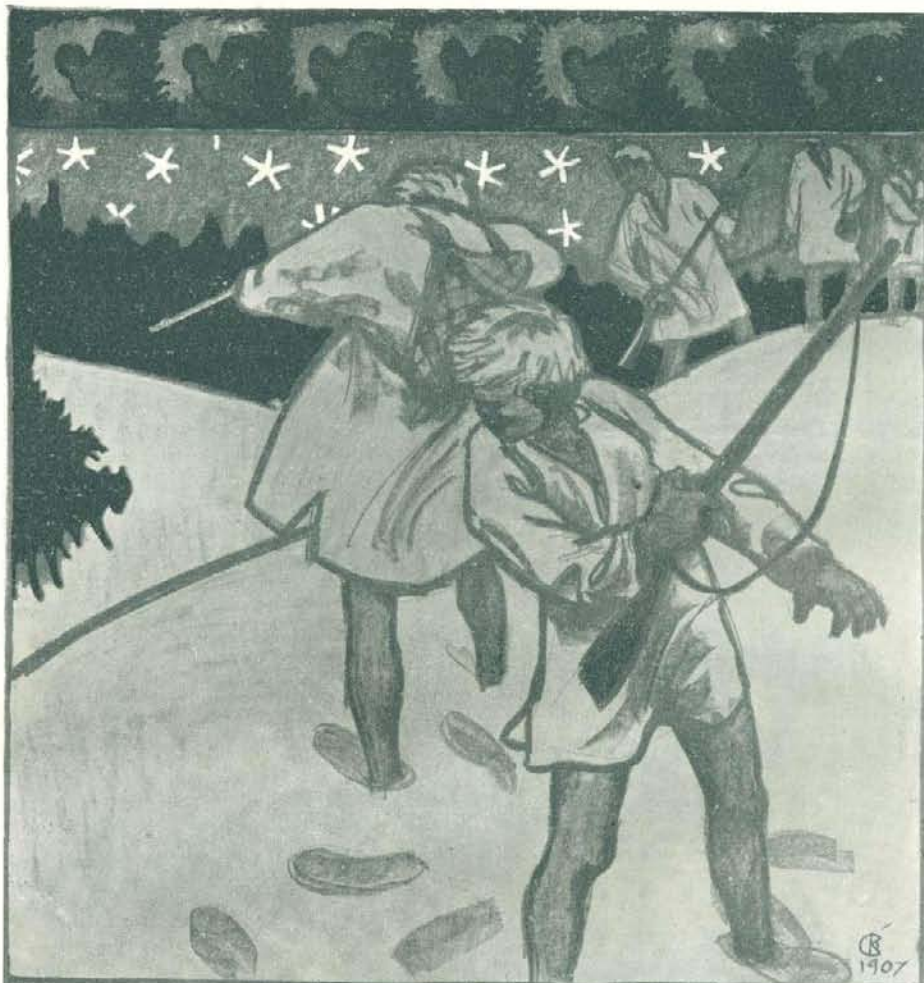
44. OLLI EHRSTRÖM: SZÖVÖTT FALISZŐNYEG.

45. A. GALLÉN-KALLELA : KULLERVO A BOSSZÚ ÚTJÁRA INDÚL.
A HELSINGFORSI DIAKOTTHON FALIFESTMÉNYE.

PEINTURE MURALE DANS LA
MAISON DES ÉTUDIANTS À HELSINGFORS.

46.

ALEKSIS KIVEN
SEITSEMÄN·VELJESTÄ.

KUVITTANUT
AKSELI
GALLÉN-
KALLELA

ILMESTYY
VIHOTTAIN

KUSTANTAJA:
YRJÖ
WEILIN
HELSINKI

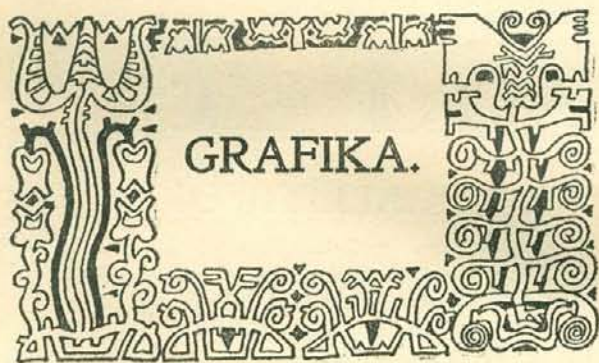
46. A. GALLÉN-KALLÉLA:
A „KIVITT“ (A HÉT TESTVÉR) G. REGÉNY PLAKÁTJA.

AFFICHE.

készíti a terveket. A múlt nyár folyamán Boari, kormánya megbízásából, felhívta Marótit a tervek beküldésére, aki ennek nyomán csakhamar el is készült a tervekkel. December hó elején a művész meghítt barátainak bemutatta rajzait s modelljeit, amelyekről mindannyian, akik látták, a legnagyobb elismeréssel nyilatkoztak. A terveket Maróti magával vitte Mexikóba, ahová december 28-án érkezett. Amidőn e sorokat írjuk — január 24-én — Maróti még Mexikóban van, s hazaküldött értesítése szerint immár valószínű, hogy a színház belseje az ő terve alapján fog elkészülni.

Maróti a munka egyrészt — amennyiben a mexikóiak hozzájárulnak — magyar műparosokkal akarja elkészíttetni, ami nagy összeget jelent, amely ilyenképp a magyar iparművészet javára esnék.

A mexikói nemzeti színház nagyszerűségéről fogalmat ad az építési költség, amelyet harminc millió dollárra irányoztak elő. Maróti terveit a Magyar Iparművészet fogja ismertetni és bemutatni.

MESTERSÉG ÉS MŰVÉSZET A NYOMDÁSZATBAN. Kiss Józsefnek a napokban jelent meg egy újabb „díszkiadású” kötete *Levelek Hullása* címen. Az első oldal tanúsága szerint a szöveg melletti rajzok Falus Elektől valók, a bekötési tábla pedig Courtens festménye után készült. Az áldozatrakész Singer és Wolfner kiadó cég a nyomdai előállítást a Franklin Társulatra bízta.

Első tekintetre szembeötlik e kötetnél, hogy bár külön művész tervezett hozzá szelvésképeket és szövegeképeket, az egésznek a sorsa mégis egyedül a nyomdán fordult meg. Annak merkantíl célzatú beavatkozása pedig a művészeti elvek szerint kötelező grafikus korlátot túllépte a táblán és a szöveg közt egyaránt. A fedélre ugyanis Courtens Aranyeső című képe van alkalmazva, amely különben igen poétikus tájkép, de nem arra való, hogy könyvet kössenek bele. A könyvtábla egyáltalán nem bírja el a perspektívásra való törekvést.

A könyv belsejében látunk takarékoságot, de látunk pazarlást is. Takarékoskodott a nyomda, mikor a béléspapírt úgy hozta létre, hogy egy kisebb rajtot nyolcszor egymás mellé nyomott, míg csak tele nem lett a papír (nyolcszor megismételvén a művész monogramját is);

továbbá ott, ahol a vízszintes fejléct függőleges szelvésként használja fel. Pazarlást pedig úgy követ el, hogy nem kíméli a festéket. A vonalban és tömegekben befejezett rajzokat káros színek robbantják szét. Ilyennel már a részletfizetéses közönséget sem lehet elkápráztatni, az is megérzi, hogy ez nem művészet, hanem csak piacra dobott Harlekin. Maga Falus természetesen alig látszik ki abból, amivé a nyomdai pártfogás fejlesztette. A szegény skót fecskék és virágok nem jutnak levegőhöz az anilintól.

Sz. G.

NAPOLEON-KÉPEK. Gróf Zichy Tivadar gazdag metszetgyűjteményéből a Műbarátok Körében kiállította mindazokat a lapokat, melyek Napoleonra és családjára vonatkoznak s egykorú művészek keze alól kerültek ki. A sorozatban rézmaratás, metszés, litográfia és fametszet is képviselve volt vegyesen, úgyszintén olasz, francia, angol és német mesterek. Érdekes tanulságokkal szolgált ez a tárgyi csoportosítás. A legrégebbi lapokon még mint az olasz hadsereg vezetője szerepelt Napoleon, ekkor még nevét is olaszosan Buonaparte-nak írta. Majd hatalmának teljében Morgen metszetén triumfátorként jelenik meg. Az angol metszők a császár jellegzetes román arcát is elangolosítják rajzaikon, beesett képű, nagycsontú germán kifejezést adva neki. Josephin, Mária Lujza, Neipperg, a kis római király, a „sasfőlk” változatos ábrázolásokban voltak képviselve. Nem hiányoztak a romantikus allegoriák, a rejtvénybe öltöztetett Napoleon képek és halotti emlékek sem, bő betekintést nyújtva a francia történelem e nagy napjaiba.

JUBILÁLÓ NYOMDÁSZEGYESÜLET. A Könyvnyomdászok Szakköre, mely régóta ismeretes arról, hogy tagjai sorában komoly eszközökkel terjeszti a szak tudást, január 4-én ünnepelte alapításának negyedszázados fordulóját a Gutenberg-palotában. A közgyűlésen Fuchs Zsigmond első alelnök ismertette a huszonöt esztendő viszontagságos küzdelmeit. A Szakkör történetét Tanay József elnök mondta el részletesen. A nyolcvanas évek elején alapították a Magyar Nyomdászok Körét, amelynek célja elsősorban a magyarosítás volt. Kevéssel utóbb átalakult a kör s a Budapesti Könyvnyomdászok Szakköre nevet vette föl. 1890 június 22-én ismét változáson ment át az egyesület. Az átalakulás megint névváltozással járt s azóta viseli az egyesület a Könyvnyomdászok Szakköre címet. Eleinte nagy nehézségekkel küzdött a kör. Később, amikor fölolvasásokat, szakkiallításokat rendezett, évkönyveket adott ki s megalapította a Grafikai Szemlét, anyagilag, erkölcsileg is emelkedett a nyomdászok helyzete. A kör 1893-ban gyűjtést indított a Gutenberg-szoboralapra. Ma már igen tekintélyes összeg van erre a célra. A tagok száma ma 1413. A kör vagyona pedig meghaladja a 18 ezer koronát. A jubileumi ünnepséggel kapcsolatosan a Könyvnyomdászok és Betűöntők Szakegyesületének termeiben Spitz Adolf budapesti mesterszedő munkáiból és külföldi modern gyűjteményekből